

Motion till riksdagen

1989/90:Jo909

av Bengt Kronblad (s)

Information och utbildning om bär och svamp

Skogen utgör ett resursförråd för välfärd och en plattform för den ekonomiska tillväxten. Trycket på skogen har ökat i och med att tillväxten ständigt förväntas öka. Det finns risk för att skogen enbart uppfattas som virkesproducent, och att ekonomiska hänsyn i allt större utsträckning får företräde framför elementära ekologiska hänsyn. I den storskaliga omvandlingen av den svenska skogen, från en i alla former väl utvecklad diversitet till stora områden av monotona produktionslandskap, blir kraftfulla juridiska styrmedel allt viktigare för att bevara skogens mångfald. Skogen är en intrikat väv av beroendeförhållande mellan djur, växter och den icke-levande miljön.

Det blir framdeles allt viktigare att betona skogens fulla betydelse som producent av, inte bara virke, utan även bär, svamp och kött och som en alldeles unik rekreations- och trivselfaktor. Vi måste finna former för en skötsel av hela ekosystemet med en verksamhet som helhetsmässigt anpassar samhället till naturens funktioner och som strävar till att upprätthålla produktion, artsammansättning och förnyelseförmåga hos naturens olika enheter.

Vi vet att de senaste decenniernas nyttjande av skogen inneburit en fortskridande utarmning av skogens fauna och flora. Tyvärr har vi inte nått så långt i förståelsen av systemen att vi hos alla arter kan precisera deras funktionella betydelse. Flera av de missgynnade arterna är nyckelarter vilkas försvinnande leder till omfattande kedjereaktioner. Varje art är unik och borde behandlas med vederbörlig respekt.

Till de arter vi uthålligt kan utnyttja för egen välfärd hör skogens bär och svampar liksom våtmarkernas stundom rika bärskörd. Av skogens totala produktion utnyttjas endast några få procent för konsumtion. Det måste betraktas som ett magnifikt resursslöseri. Stora lokala skillnader finns självklart beroende på region, tradition, åtkomlighet etc.

I Finland uppskattar man värdet av bär- och svampplockning till drygt 450 milj. kr. per år.

Lingon är tillsammans med blåbär våra i särklass vanligaste bär. Skördarna av lingon påverkas av en rad miljöfaktorer, men kan på goda öppna och ljusa platser uppgå till mer än 500 kg per hektar. Stora variationer förekommer dock. Blåbäret ger en hektarsköd på mellan 100 och 500 kg. Hjortronets skördar varierar mellan 30 och 300 kg per hektar. Tranbäret är produktivt och ger mellan 200 och 500 kg per hektar, men är tyvärr det bär som först får stryka på foten när myrar dikas ut. Kråkbär, som har ett oförtjänt tveksamt bärrekte, ger regelbundna skördar på mer än 100 kg per hektar.

●donet är också ett produktivt bär som kan ge goda skördar de år blåbäret delvis saknas.

Skogsmarkerna avkastar givetvis fler bär, främst i randzonerna. Hallon, smultron, mjölon, rönnbär, enbär, björnbär och åkerbär är exempel på bär av skiftande kvalitet och med olika användningsmöjligheter.

Lingon och tranbär är exempel på bär som lätt kan odlas inom landet och för lingonet har hektarskördar på upp till 5 000 kg noterats i Finland. I Estland odlar man tranbär i övergivna torvtäcker med medelresultat kring 600 kg per hektar.

I Finland har man till dags dato utbildat 60 000 svampkonsulenter, som sprider kunskap om främst 20 arter handelssvampar. Medelsköörden av dessa svampar uppgår till 100 kg svampar per hektar och år. Stora variationer finns och av exempelvis riskor kan man vissa år skörda upp till 500 kg per hektar. Vi har inom detta område mycket att lära och många vägar att vandra vidare på.

I förlängningen av ett ökat bär- och svamputtag, främst i tätortsnära områden, ligger att den enskilde skogsägaren inte alltid får ett normalt ekonomiskt utbyte av sina bär- och svampmarker. En metod för en framtida kompensation kan vara en något lägre skogsbeskattning i dessa områden.

Enligt min mening bör statsmakterna genom att främja information och utbildning skapa kunskap och förståelse hos alla om de resurser skogen erbjuder och om hur vi kan ta till vara dessa. Ett åtgärds paket med detta syfte skulle exempelvis kunna innehålla en "allemens folder", i vilken de viktigaste svamparna och bären, deras utbredningsområden, regler för beskattning, förekomsten av grossister etc. beskrevs. Skogsstyrelsen kunde tänkas medverka genom målgruppsinriktad information till skogsägare, skolor m.fl. I särskilt viktiga regioner borde det vara möjligt att tänka sig att bär- och svampkonsulenttjänster inrättades. Kommunernas medverkan skulle kunna ske genom att foldrar och lokala kartor togs fram och genom att utställningar, studiedagar etc. arrangerades. AMU skulle med hjälp av övrigt undervisningsväsende kunna fylla en viktig initialfunktion i ett brett arbete för att utveckla och ta till vara de i denna motion nämnda skogs- och skogsmarksresurserna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att främja ett bredare resursutnyttjande av naturen.

Stockholm den 16 januari 1990

Bengt Kronblad (s)

Mot. 1989/90
Jo909